

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Aan Gods zegen is het al gelegen

„En God zegende hen en God zeide tot hen: ...”

Gen. 1:28

Zegen is leven

Het is telkens weer indrukwekkend om in het scheppingsverhaal te lezen, hoe God door zijn machtswoord de wereld uit het niets te voorschijn roept. God spreekt en alles ontplooft zich. Eerst komt het licht. Dan wordt het land gescheiden van het water. Bloemen gaan bloeien en bomen steken elkaar naar de kroon. In de onmetelijke ruimte beginnen de zon en de maan, de sterren en de planeten een stralende loopbaan. De zeeën worden bevolkt met vissen en onder de blauwe hemel vliegen de eerste vogels.

En dan horen we voor het eerst van de zegen van God: „En God zegende ze en zei: Weest vruchtbaar en talrijk...” (vs 22). De vissen en de vogels hebben Gods zegen. Hij geeft ze de ruimte om te leven en te gedijen. Ze mogen er zijn van God.

Vervolgens lezen we hoe op de zesde dag na de landdieren tenslotte de mens geschapen wordt naar Gods beeld, als zijn gelijkenis. En voor de tweede keer horen we dan van Gods zegen. Maar vergeleken bij de eerste keer is er een belangrijke toevoeging: „God zegende hen en God zei tot hen: ...” Bij de vissen en de vogels treedt Gods zegen haast vanzelf in werking: ze zijn vruchtbaar en ze worden talrijk. Maar de mens wordt in de zegen uitdrukkelijk persoonlijk aangesproken. En van hem

DOOR
J. C. SCHAEFFER
EMMELOORD

wordt een antwoord verwacht. God treedt met de mens in gemeenschap. God zegent hem, dat wil zeggen Hij geeft hem de kracht en de mogelijkheid om de rol te spelen die God hem heeft toegedacht, de rol van gespreks- en bondgenoot. Maar om deze rol te kunnen vervullen moet de mens voortdurend met God in gemeenschap blijven. Als dit niet gebeurt, dan bloedt het leven dood.

Zegen vraagt om antwoord

Het is een onloochenbaar feit, dat een baby om te kunnen groeien niet alleen goed voedsel en hygiënische verzorging nodig heeft, maar allereerst persoonlijke aandacht. De ouders moeten het kind knuffelen en er lieve woordjes tegen zeggen. Wanneer dit achterwege blijft kwijnt een kind geestelijk en lichamelijk weg. Zoiets laat zich levenslang merken.

Zegenen ligt in onze taal vlak naast zeggen. Zegenen zou je kunnen vergelijken met lieve woordjes zeggen. Zoals een moeder haar kind vol liefde toespreekt, dat het straalt en trappelt van plezier, zo kwam God tot de mens met zijn

zegen. Maar zoals een baby teruglucht naar zijn ouders, zo zullen Adam en Eva blij gereageerd hebben als zij God hoorden in de avondkoelte en met Hem mochten wandelen in de hof. Zullen ze niet vrolijk en blij, lopend aan Vaders hand, gezongen hebben: O HEERE, onze God, hoe heerlijk is uw Naam op de ganse aarde! De zegen van God roept de mens tot lofprijzing. Heel de bijbel door wordt de mens daartoe aangespoord. Zoals b.v. in Ps. 134: „Komt, prijst de HEERE, alle gij knechten des HEEREN”, in de berijming van 1973: „Gij diennaars aan den HEER gewijd / zegent zijn naam te allen tijd.” De berijming is hier correcter dan de vertaling. Het is opvallend, dat het woord dat m.b.t. God met 'zegenen' wordt vertaald m.b.t. de mensen stelselmatig met 'loven, prijzen' wordt weergegeven. De vertalers hebben het kennelijk maar vreemd gevonden, dat God door mensen gezegend zou kunnen worden.

Maar evenals het liefdevolle contact tussen moeder en kind niet alleen het kind, maar ook de moeder goed doet zo is het ook in het contact tussen God en mens. God geniet ervan als wij lieve woordjes terugzeggen, als wij Hem loven, als wij Hem zegenen. Hij groeit er van. In onze lofprijzingen maken wij Hem groot! Hij troont op de lofzangen van zijn volk (Ps. 22:4). Daarin houden wij Hem hoog.

De zegen belemmerd

In Gen. 3 e.v. wordt verteld hoe de mens deze wederkerige zegenverhouding tussen God en hem grondig heeft verstoord. En prompt gaat de vertrouwelijke omgang ontbreken. Dan verandert de zegen in vloek. En als de mens toch de zegen zoekt spreekt het niet langer vanzelf dat hij die ontvangt. Voor hun opstand konden Adam en Eva als het ware bij God in en uit gaan. Ze waren bij God kind aan huis. Maar na hun val kunnen ze niet meer zomaar bij God terecht.

Ja, onder Israël heeft God op aarde nog een klein stukje wereld afgebakend, waar het weer enigszins leek op vroeger. Dat kleine stukje paradijs was te vinden in de tempel. Daar woonde God zelf en daar gebod Hij de zegen.

Maar wat een enorm verschil met vroeger. Toen vloede de zegen als 'n ononderbroken krachtige stroom van eeuwig leven naar de mensen uit. In de tempeldienst echter moest die bruisende, levenwekken-

Inhoud

- 1 Ds J. C. Schaeffer,
Aan Gods zegen is het al gelegen
- 2 Ds J. Waagmeester,
Liturgische vragen
- 3 Ds J. C. Janse,
Over vernieuwing van het theologisch onderwijs (1)
- 5 D. W. L. Milo,
Telefoon
- 6 Liturgische Werkgroep
Eindhoven,
Het Liedboek

de stroom Gods kinderen bereiken door een ingewikkeld systeem van leidingen en kanalen.

Allereerst moest je altijd naar de tempel toe om de zegen in ontvangst te nemen. Die tempel was het enige stukje grond waar God nog wilde wonen. Verder was heel de wereld onheilig.

Maar in de tempel kon je ook niet zomaar terecht. Je moest blijven wachten in de voorhof, terwijl de priesters voor jou gingen vragen bij God. De priesters waren speciale, gewijde mensen daarvoor. Alle andere mensen waren onheilig.

Maar de priesters konden ook maar niet elk moment van de dag bij God belet vragen. God had aparte tijden vastgesteld waarop ze voor Hem mochten verschijnen. En nooit zonder offer. Alleen 's morgens en 's avonds na het brengen van het reukoffer mocht de dienstdoende priester God om zijn zegen vragen. Alle andere tijden waren onheilig. Pas dan en slechts zo mocht de priester de wachtenden in de voorhof zegenen met de bekende woorden van Num. 6:24-26. Toch, hoeveel barrières er ook overwonnen moesten worden, de gemeenschap met God kwam tot stand en de zegen werd gegeven. En ieder die ervoor openstond voelde zich gedrongen tot de lofprijzing:

*Zegen, mijn ziel, de grote
Naam des HEEREN,
laat al wat binnen in mij is
Hem eren,
vergeet niet hoe zijn liefde u
heeft geleid.*

(Ps. 103, 1)

OPBOUWVERGADERING

De gereformeerde persvereniging „Opbouw” hoopt haar jaarvergadering te houden op **ZATERDAG 7 MEI A.S.**

In de morgenvergadering, die te 10.30 uur begint, zal Ds L. W. G. Blokhuis van Schiedam spreken over het onderwerp: **DE ANTIFOON - De stem van de christelijke minderheid over Israël.**

De huishoudelijke vergadering voor de leden van de persvereniging wordt 's middags gehouden en zal uiterlijk te 16.00 uur beëindigd worden.

LITURGISCH VRAGEN

De belangstelling voor liturgische vragen neemt toe. Dat is de eerste zin in het „voorwoord” (waarom niet: „woord vooraf”?) van „Kleine Liturgiek” van Dr J. van der Werf. Dat hij gelijk heeft, blijkt wel uit de belangstelling voor zijn boekje: de eerste druk verscheen in 1965 en vóór mij ligt de vierde druk van 1980.

Ook onder ons is belangstelling voor liturgische vragen. Dat is een goede zaak. In twee kerkbladen, die in de kring van de Ned. Geref. Kerken verschijnen en die ik de laatste weken ontving, ging het o.a. over de liturgie. In het éne schreef de plaatselijke predikant op verzoek over de betekenis van de onderdelen van de kerkdienst. In het andere kwam een artikel voor, waarin er voor gepleit werd om bij de wetslezing altijd uitsluitend „de wet der tien geboden” te lezen en niet daarna ook nog de „hoofdsom”, de samenvatting van de wet, die de Here Jezus gaf in Matth. 22 : 37-40.

In de wat oudere kerkboeken, waarin behalve de bijbel en de psalmen en gezangen ook de belijdenisgeschriften en gebeden en liturgische formulieren voorkomen, kunnen we ook een orde voor de eredienst vinden, resp. een „liturgie voor de morgengodsdienst-oefening op den dag des Heeren” en een idem voor de „namiddag-godsdienst-oefening” op die dag. Nu geldt van het volgen van zo’n leidraad voor de orde van de dienst hetzelfde wat Van Ruler ergens schrijft over de kerkgang. Prof. dr A. A. van Ruler heeft een boek geschreven onder de titel: Waarom zou ik naar de kerk gaan? Op die vraag geeft hij vele antwoorden. Niet minder dan 21. Het tweede antwoord luidt: Om een gewoonte vol te houden. Hij wijst er dan op, dat er nog heel wat mensen zijn, die de gewoonte hebben, regelmatig naar de kerk te gaan. En dat niet alleen. Ze doen het ook uit gewoonte. Het kan zelfs zijn, dat ze het zozeer uit gewoonte doen, dat ze er nooit eens bij stil staan en er wat over nadenken. Dan gaan ze dus puur uit gewoonte naar de kerk. Er is geen enkele andere overweging bij in het spel. De gewoonte krijgt dan heel gemakkelijk het karakter van sleur.

Het lijkt me nuttig om eens wat over liturgische vragen na te denken. Om er eens bij stil te staan, waarom we ’t zo doen en of we ’t

DOOR J. WAAGMEESTER LISSE

goed doen. Ik bedoel daarbij niet alle onderdelen van de kerkdienst te bespreken, maar enkele opmerkingen te maken over bepaalde dingen, die mij vaak getroffen hebben in de voorbereiding vóór en de vormgeving van de dienst.

Het woord liturgie komt ook in de bijbel voor. In Luk. 1 : 23 gebruikt de griekse tekst het woord leitourgia, als het gaat over de (priester-

lijke) dienst van Zacharias. In Hebr. 10 : 11 wordt gehandeld over de priesterlijke dienst onder het oude verbond. Het verrichten van de dienst heet ook daar „liturgen, liturg zijn.”

Maar in ons spraakgebruik duidt het woord liturgie de orde van dienst aan, de gang van zaken in de samenkomst van de gemeente.

Het gaat in die samenkomst om de ontmoeting van de Here God met Zijn volk.

Preciese voorschriften voor de inrichting van de samenkomsten der gemeente vinden we in de Schrift niet. Een „dienstboek” biedt de bijbel ons niet. Dat wil nog niet zeggen, dat je dus niet in de bijbel terecht kunt, als je je afvraagt, hoe we de samenkomst van de gemeentevorm moeten geven.

Het Oude Testament

Heel het Oude Testament door treffen we de lofprijzing aan. God troont op de lofzangen Israëls, Ps. 22 : 4. Thema van die lofprijzing zijn de daden van de HERE in de geschiedenis en in de natuur. Zangerskoren en het gebruik van instrumenten waren normale verschijnselen. (Num. 10 : 10; 2 Kron. 29 : 25, 28).

Noordt zij wijst er in de K.V. bij 1 Kron. 25 op, dat de muziek in de tempel een grote plaats heeft ingenomen. De regeling daarvan

gaat op David terug. De zonen van Asaf, Heman en Jeduthun profeetelden bij het spel van citers, harpen en cimbalen. Dat muziekcorps bestond uit 288 man. De psalmen werden soms gezongen bij snarenspel. Ook werd bij de zang wel eens een rolverdeling toegepast tussen gemeente, koor en solostemmen.

Het Nieuwe Testament

Het Nieuwe Testament verhaalt ons, dat in de synagoge werd voorgelezen uit de wet en de profeten, Hand. 13 : 15. Zodra Paulus brieven ging schrijven, blijkt, dat die brieven in de samenkomsten van de christelijke gemeente ook werden voorgelezen, 1 Thess. 5 : 27. Aan de gemeente van Kolosse schrijft Paulus: Wanneer deze brief bij u is voorgelezen, zorgt dan, dat hij ook in de gemeente te Laodicea voorgelezen wordt en dat gij die van Laodicea u laat voorlezen. Stellig werd de voorlezing uit de wet en de profeten en later de brieven en evangeliën afgewisseld door psalmgezang. Kol. 3 : 16 spreekt van het zingen met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, zie ook Ef. 5 : 19. Als die drie woorden worden gebruikt: psalmen, hymnen, geestelijke liederen, is er geen enkele reden om uitsluitend aan het Psalmboek te denken. Geestelijke liederen zijn liederen, die door de Geest beheerst

Pastorale notities

DOOR H. AMELINK AALTEN

waar ik was, Maarssen bij Utrecht. Er was vrijwel niets meer. Geen eten. Geen gas, Geen licht. Er was honger. Echte honger. Toen preekte op een door de weekse avond de Hervormde predikant van Maarssens ds A. van der Kooy, over het nochtans van het geloof dat Habakuk beleed in de tijd van andere bloedheren. Het maakte op mij toen diepe indruk. En ik vond het moeilijk. We werden opgeroepen in het midden van de honger toch op de HERE te vertrouwen. Nu herdachten we zondag als gemeente des Heren bezetting en bevrijding. En deze zelfde tekst werd gekozen en weer werden wij erop gewezen dat in een wereld vol dreigingen, waarin veel zekerheden wegvallen en veel nieuwe hoopeloosheid opkomt, we als gemeente toch maar weer net zo ver moeten

komen als in die tijd toen de mensen de kerk plat liepen. Dat was snel over toen de welvaart toesloeg.

In de Bijbel staat herdenken steeds in dienst van het zuiver houden van het geloof. Dat is in dienst van het zuiver houden van ons vertrouwen op de HERE alléén. Steeds weer terugdenken aan de periode van Hitler is een goede zaak, als we dan maar daardoor gebracht worden tot het gebed van Habakuk. Hij zag de dreigingen komen. Hij beefde ervan. Hij bad: gedenk in de toorn aan ontfermen. Misschien zijn de dreigingen nu wel ernstiger dan in de laatste hongerwinter. Want lichamelijke dreigingen zijn niet de ergste. Erger is het als we de HERE kwijt raken.

Maar als we in de grootste smarten aan de HERE vasthouden dan wordt een gebed tot een belijdenis en een psalm, zoals ds Plooy zei. En ik dacht vanmorgen: wat er ook verandert in de wereld, Gods Woord houdt stand in eeuwigheid. In de laatste oorlogswinter was het een Woord van pas, dat ds Van der Kooy predikte. Nu sprak ds Plooy een Woord van pas. Het christelijke leven hier is altijd het leven in het „nochtans”.

worden; liederen, zoals de Geest ze geeft. We kunnen denken aan Ef. 5 : 14, 1 Tim. 3 : 16, Openb. 4 : 11; 5 : 9, 10 en 12. Misschien zijn ook lofzangen als die van Maria, Zacharias en Simeon al vroeg in de samenkomsten van de gemeente gezongen.

Verdere gegevens over de samenkomsten zijn te ontleen aan Handelingen 2 : 42: Zij bleven volharden bij het onderwijs van de apostelen en de gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden. De tijd, waarop men samenkam, was vooral de eerste dag van de week, zie Hand. 20 : 7; 1 Kor. 16 : 2. Wie de teksten goed leest, kan niet ontkomen aan de indruk, dat de maaltijd des Heren in ieder geval wekelijks werd gevierd.

De reformatie

Het hart van de R.K. liturgie is de viering van de eucharistie. „Alle andere gebeden en riten zijn een krans gevlochten om dit „stralende middelpunt”. De prediking is slechts boodschap van wat in de offermis werkelijkheid wordt. Centraal in het kerkgebouw staat daarom het altaar. De snelle opkomst van de offeridee en de ontwikkeling van de transsubstantiatie-gedachte (de verandering van brood en wijn in het lichaam en bloed van Christus) hebben geleid tot een uitbundige liturgie, die principiële verschild van de eenvoud van de samenkomsten van Christus' gemeente, zoals we daarover lezen in het Nieuwe Testament.

De Reformatie keerde terug tot de Schrift, ook wat de liturgie betreft. Bij alle verschil tussen Luther, Zwingli en Calvijn was er overeenkomst hierin, dat ze alle drie vooropstellen, dat de prediking van Gods Woord het voornaamste deel van de dienst is en dat de offergedachte moet worden uitgebannen.

Maar terwijl Luther en Calvijn vasthouden aan de verbinding van Woord- en Sacramentsdienst, vindt bij Zwingli de avondmaalsviering slechts eenmaal per kwartaal plaats. Voorts zal het bekend zijn, dat Zwingli, ondanks grote muzikale begaafdheid de kerkmuziek heeft uitgebannen. Calvijn heeft de berijmde psalmen ingevoerd, daartoe in staat gesteld door Th. Beza, L. Bourgeois, Maître Pierre en Clement Marot.

Voor de eredienst in ons land is de invloed van de vluchtelinggemeenten in Londen en Frankenthal belangrijk geweest. Marten Micron, de predikant van de Londense vluchtelingengemeente, vermeldt de volgende orde van de dienst:

gebed voor de prediking
psalmgezang

tekst en prediking
afkondigingen
gebed
wet
schuldbelijdenis
verkondiging der vergeving met
afwijzing van de onboetvaardigen
credo
gebed voor alle nood
psalmgezang.

Het avondmaal werd eenmaal per maand gevierd. Ik mag als bekend veronderstellen, dat Calvijn nadrukkelijk heeft gepleit voor een wekelijkse avondmaalsviering.

Bij ons is de orde van dienst wel wat uitgebreider dan de hierboven genoemde gang van zaken in de Londense vluchtelingengemeente. Maar onze orde van dienst is bij allerlei verschillen in de gemeente toch nog sober, vergeleken bij de liturgische vernieuwingen, waarbij men zich druk maakt om de nauwkeurig in acht te nemen volgorde. Iemand spreekt in dat verband over de onweerstaanbare neiging der kerkelijke ambtenaren om alles vast te leggen en te reglementeren. Hoeveer die neiging wel gaat, daar hoop ik de volgende week nog iets over te zeggen.

■ ■ ■ ■

Redactie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

Over vernieuwing van het theologisch onderwijs - 1

Antwoord aan ds G. Janssen

Onder de titels 'Het profetische spreken' -1 en -2, en 'De theologie' schreef ds G. Janssen een drietal artikelen in de nummers 5, 6 en 8 van de lopende jaargang van dit blad, waarin hij een bespreking geeft van wat naar zijn mening onder de in de titels genoemde begrippen te verstaan is.

Meer dan eens heeft hij daarbij ook het werk van het Nederlands Gereformeerd Seminarie ter sprake gebracht.

Aan het slot van de reeks stelde ds Janssen, dat „nadere bezinning op een open gesprek” over theologie als wetenschap en dergelijke hem wel gewent leek — „waarbij dan ook termen als 'het profetische spreken' en 'de taal van de Heilige Geest', 'spreken uit de Schrift' enz. in hun eigenlijke betekenis, bedoeling en consequenties tot de onderwerpen zouden kunnen behoren.”

Hij voegt daar bij: „het is goed niet langs elkaar heen te praten” en hij eindigt met verwijzing naar de tekst Efeze 4 : 15, waar de apostel schrijft over het ons aan de waarheid houden en zo met elkaar in elk opzicht naar Christus toegroeien, die het Hoofd is. Opbouw, 27e jaargang, no. 8, 25-2-83, pag. 59.

Op deze vriendelijk gestelde uitnodiging tot een open gesprek in breder kring wil ik bij dezen graag ingaan en, om zo te zeggen, een eerste aanzet geven.

Ik doe dat in de vorm van een causerie, die ik onlangs voor een broederkring hield — omdat de door ds Janssen genoemde onderwerpen daarin successievelijk aan de orde komen, en wel in het verband waarin hij ze zelf ook stelde, van het theologisch onderwijs en het nog breder terrein van het kerkelijk leven.

—O—

Het lijkt aanlokkelijk om direct op de artikelen van ds Janssen in te gaan en te zeggen waar het m.i. aan schort.

Maar we zullen eerst de bespreking van de begrippen en het geheel geven om daarna in een „Naschrift” nog aan te wijzen, hoe ds Janssen 'theologie' opvat als „het gelovig en samenvattend naspreken van de Schrift als vrucht van gehoorzaam luisteren” — en hoe hij daarmee waarschijnlijk hetzelfde bedoelt als wat wij onder 'profetisch spreken' verstaan, maar waarbij hij vergeet, dat aan de bestaande opleidingsinstituten onder 'theologie' iets heel anders ver-

DOOR
J. C. JANSE
ZAANDAM

staan wordt! Zijn opvatting van 'theologie' dekt in het geheel niet datgene waar men bij de meeste opleidingen mee bezig is. Wat is de oorzaak daarvan?

We gaan nu over tot ons onderwerp. In het „Naschrift” komen we op de gestelde vraag terug.

1. Wetenschappelijk theologisch spreken en het spreken uit de Schrift

De vernieuwing van het theologisch onderwijs, zoals we dat aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie beogen, hangt ten nauwste samen met het onderscheid tussen het profetisch naspreken van de Heilige Schrift en het spreken vanuit de wetenschappelijke theologie.

Het theologisch denken heeft in de loop der eeuwen steeds grote macht uitgeoefend in de gemeenten des Heren en dikwijls over de Schrift geheerst.

Het is onze bedoeling te laten zien welke gevaren dat in zich bergt. Wij menen nl. dat het een ernstige dreiging voor Christus' gemeenten inhoudt, omdat deze alleen door het levende Woord Gods gevoed en gebouwd kunnen worden.

We moeten er dan zeker als kerken wel op toezien, dat het theologisch denken, dat zich boven de Schrift verheft, geen heerschappij voert bij de opleiding van onze a.s. dienaren des Woords. Er is reformatie nodig op dit gebied.

„Prof. Hepp wist alles van God”

Voor de aanduiding van dit onderscheid en de noodzaak van vernieuwing in het theologisch onderwijs beginnen we met een citaat uit een interview. In 1970 had nl. P. Koenes een vraaggesprek met prof. dr S. U. Zuidema, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, over prof. dr V. Hepp die daar vele jaren hoogleeraar in de dogmatologische vakken is geweest. Dit interview werd opgenomen in het blad „Patrimonium” waaruit prof. dr K. J. Popma het citeerde in zijn artikel „Zin en dwaling van de theologie”.¹⁾

Zuidema gaf in dat vraaggesprek zijn mening over Hepp, als volgt. „Hepp gaf colleges in de dogmatiek. Hij wist alles van God. Hij wist hoe God er van voren, van achteren, van boven en van beneden uitzag. Dat wist hij precies. Dat kon hij scholastisch deduceren, berekenen, en als hij er niet mee klaar kwam, gebruikte hij een hypothese en daar sprak hij dan de volgende keer over. Ik ontdekte echter (aldus Zuidema nog steeds) dat het een wijsgerige hypothese was en dat hij zogenaamd „reine theologie” bedreef, hetgeen niet waar was, want hij ontleende zijn hypothese aan de wijsbegeerte. Dat zei hij trouwens ook. Hij had voor zijn theologische stellingen een wijsgerig bewijs nodig en zo bouwde hij zijn dogmatische colleges op”.

Met dit scherpgetekende beeld duidde Zuidema aan wie de scholasticus Hepp was. Je kunt er iets van de geest proeven, die toen nog op dogmatisch gebied de boven- toon voerde en die veel verwoesting heeft aangericht. We behoeven maar te denken aan het synodale drijven dat in de jaren veertig op grond van scholastieke leer-systemen de Gereformeerde Kerken gescheurd heeft. Hepp's brochurereeks „Dreigende deformatie”, die in de jaren dertig het licht zag, gaf in feite de stoot tot de door de Generale Synode van 1939 op gang gebrachte „ketterjacht”.

Hepp heeft de belijdenis uit willen bouwen met een theologisch systeem. Hij dacht gevaar van het Schriftuurlijk spreken voor zijn eigen volop scholastieke wetenschap.

Ik heb het zelf in 1939 eens mee-

gemaakt, op bezoek als student uit Kampen, bij een college van Hepp aan de V.U., dat hij zijn gebed begon met de woorden: „Gij God der gemene gratie...” als een houw in de richting van prof. dr K. Schilder, die kritiek op A. Kuyper's Gemene Gratie-leer had uitgebracht. Honend sprak hij over „het Seminarie aan de overzijde van de Zuiderzee”. Dat was „Kampen”, waar Schilder en Greidanus streden tegen Woordverlating en opkomende hiërarchie.

Dat „Kampen” bestaat nu niet meer. De Oudestraat-Hogeschool is al lang in handen van de moderne theologie. En aan de V.U. zit dezelfde moderne en linkse theologie hoog te paard. De scholastiek van Hepp is in de synodale kerken weggeschopt. Het „oeuvre” van prof Hepp zelf, een „Gereformeerde dogmatiek”, waarvan in hand-schrift deel I gereedgekomen was, is bij de slag om Arnhem in 1944, met al zijn boeken, verbrand. Hij heeft het goede Schriftgetrouwe werk, via zijn aanvallen in de reeds genoemde brochurereeks, voor wat betreft de Gereformeerde Kerken onder tafel gewerkt. En in deze synodale Kerken kwam er daarna een nog veel kwader theologie voor in de plaats! Men denke aan Kuitert, Wiersinga, Wesels e.a., die elk voor zich het scholastieke denken ver achter zich gelaten hebben, maar bij wie de relativisering van de Waarheid Gods er bepaald niet minder op geworden is.

Alètheia-zeggen - theologein

Overigens was dat niet een eigenaardigheid van prof. Hepp alleen, dat Hepp „alles van God wist”. En daar gaat het nu om, voor het tekenen van het onderscheid dat in het begin genoemd is. Het hangt ten nauwste samen met de plaats van de theologie en met het Griekse waarheidsbegrip. Want het (klasiek-) Griekse waarheids-, alètheia-begrip houdt in: „volledige toedracht en het verslag daarvan geven”. Zo vind je het al bij Homerus en in de Griekse wijsbegeerte. Alètheia-zeggen, dat is volledig de toedracht meedelen, de gehele waarheid zeggen. Zo wilde Hepp de volledige toedracht zeggen omtrent God en Goddelijke zaken.

De oude kerkvaders deden dat onder invloed van de toenmalige filosofie. Men noemde dat: „Deum dicere”, „God-uitzeggen”, „theologein”, theologie bedrijven.

Ze pasten nl. het niet-bijbelse waarheidsbegrip toe op de leerinhoud van de Heilige Schrift en zo konden zij dan, naar zij meenden, de volledige toedracht leren kennen omtrent God en Goddelijke zaken.

Ze ondergingen daarbij de invloed van Philo. Er was wat van wáár, van wat von Harnack zei, dat het dogma werk was van een Griekse

geest op de bodem van het Evangelie.²⁾

Maar de grens tussen God en kosmos werd daarmee wel overschreden! Men meende God te kunnen „uitzeggen”.

Dat redenerend en deducerend „theologein” was en is echter wat anders dan het luisteren naar de Logos, die Zelf de Wáárheid zegt! Hij was eens „komende in de wereld”, en de wereld heeft Hem niet gekend (Joh. 1:9, 10). Hij heeft van Zichzelf getuigd: „Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven” (Joh. 14:6). Hij gaf Zijn leven terwille van de kosmos. Hij spreekt Zelf de „alètheia” midden in de praktijk. Hij is het Leven!

Maar al vroeg werd, onder Origenes, de Grieks-humanistische wijsheid eenvoudig ingelijfd in het theologisch denken; het werd wat omgewerkt en direct gebruikt. „De lichamelijkeheid van de logos van de Stoa loochende men en men leefde nu in de zoete waan, dat daarmee het logosbegrip van de Heilige Schrift zuiver was gegre- De Logosspeculatie van die dagen vergat de hoofdgrens te trekken tussen God en schepsel! Eerst Calvijn leerde scherp de grens zien

²⁾ Zie o.m. A. von Harnack, Das Wesen des Christentums, 1900, G.T.B. Siebenstern, 1977, p. 120. pen”.³⁾

³⁾ D. H. Th. Vollenhoven, Logos en Ratio, Kampen, 1926, p. 18.

tussen Hem, die de wetten stelt en hen, die aan die wetten onderworpen zijn.

We voelen hier meteen al het verschil tussen het luisteren náár en profetisch náspreken van de-taal-van-de-Heilige-Geest in de Schrift, en het wetenschappelijk redeneren, dat de grens tussen God en kosmos wil overschrijden. Het menselijk denken blijft niet op zijn plaats. De ratio wil meer zeggen dan het Woord van God zelf! Zo is het telkens opnieuw in de geschiedenis geweest.

Willen allen die geregeld Kerknieuws etc. opsturen erop letten dat het adres gewijzigd is. Hetzelfde geldt voor degenen die geregeld hun (plaatselijk) kerkblad opsturen. Graag voortaan alles nu zenden aan:

M. J. F. v. d. Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist
Tel. 03404 - 61525

JEUGDDAG GLJC

De jaarlijkse jeugddag wordt dit jaar gehouden op D.V. 12 mei, Hemelvaartsdag.

Het thema is 'Fijn, bedankt!'. Hoe kun je in een tijd van doemdenken dankbaar zijn? is de vraag die op deze dag centraal staat. Het thema zal door ds L. W. G. Blokhuis uit Schiedam en ds J. C. Schaeffer uit Emmeloord worden ingeleid.

Een muzikaal optreden zal worden verzorgd door het jeugdkoor Surrender uit Zwijndrecht.

De bijeenkomst vindt plaats in de Westerkerk, Van der Duyn van Maasdamlaan 6 in Spakenburg, en vangt aan om 10.45 uur. De kerk is bereikbaar met een speciale bus vanaf station Amersfoort, welke vertrekt om 9.30 uur tegen een gereduceerd tarief van f 2,—. Mocht je deze bus onverhoopt missen, dan kun je dezelfde rit maken om 10.20 uur. Dan kost 't je echter f 3,50. De toegangsprijs bedraagt f 5,—.

Neem een bijbel en brood mee. Op deze dag zal een kollekte gehou-

den worden voor het zendingswerk op Oost-Soemba.

Naast toespraken, discussie en muziek is er natuurlijk alle gelegenheid om oude vrienden te ontmoeten of nieuwe vrienden te maken.

Tot ziens op 12 mei!

Geref. Land. Jeugdcomité
secre.: Roel Venderbos,
Jan van Gentstraat 17,
1755 PB Petten
Tel. 02268 - 1887

Hoe meer zielen hoe meer wielen...

Op de a.s. Jeugddag zal gekolleteerd worden voor het zendingswerk op Oost-Soemba. De opbrengst daarvan zal bestemd worden voor een vrachtwagen, welke om allerlei redenen dringend nodig is. Voor elke f 300,— kan een wiel gekocht worden. Dus hoe meer zielen in Spakenburg, hoe meer wielen onder de vrachtwagen. Tenminste, als je je portemonnee meeneemt...

¹⁾ K. J. Popma in: Mededelingen van de Vereniging voor Calvinistische Wijsbegeerte, juni 1971, no. 2, p. 2.

TELEFOON

„Je krijgt met een kwartier Dinges aan de telefoon. Ze was geladen — heb je iets verkeerd gedaan? Ze moest je persoonlijk hebben en wilde mij de boodschap niet geven.”

Zo, dat is een koude douche, als je onschuldig thuiskomt. Even snel nadenken: wat kan er fout zijn geweest? Een verjaardag vergeten? Een verkeerde brief geschreven? Niets daarvan. Mijn geweten, onderzocht zijnde, toont geen vlekje op het scherm. Dan is er iets ernstigs aan de hand. Dus het kwartier niet afgewacht, maar zelf Nederland gebeld. *)

„Hallo zeg, wat kan ik voor je doen? Je hebt naar mij gevraagd”.

„Ja, ik heb naar jou persoonlijk gevraagd. Ik ben heel boos op je. Je hebt me gemeen bezeerd”.

„Maar lieve kind, wat heb ik gedaan om je boosheid te verdienen?”

„Dat weet je heel goed. Ik kreeg dat malle blad van jullie toevallig in handen, met dat stuk van jou over „Het zwarte schaap”. En dat had ik niet willen lezen. Een gemeen stuk!”

„Maar... lieve kind! Wat is daar gemeen aan? Wat heb ik jou daarmee aangedaan? Het is gewoon een tekening van ons leven, iets dat elke dag kan gebeuren; bovendien iets dat echt gebeurt is. En ik kan het toch niet helpen, dat alles zo gelopen is?”

„Als je nu met het eind begonnen was, dan kwam alles niet zo erg aan. Maar nu lijkt het stuk over die Ierse Rab een leuk artikel, ik lees het mijn man voor, hij zit er om te lachen — en plotseling kan ik niet verder lezen, omdat jij die Rab laat doodgaan op het verkeerde moment.”

„Pardon, ik liet hem niet doodgaan. Daar heb ik geen schuld aan. En dat het stuk niet leuk was heb ik, naar ik meen, er boven geschreven. Is dat zo of heb ik het mis?”

„Jawel, maar daar las ik natuurlijk overheen. Pas toen je aan het slot herhaalde, dat het niet leuk was, drong het tot me door. Maar ik vind dat je die afloop voorop had moeten zetten”.

„Ken je Hebreëws?”

*) telefoongesprek naar aanleiding van „Het zwarte schaap”, in ons blad van 4-3-83.

DOOR D. W. L. MILO DALMALLY

„Waarom dat nou weer?”

„Omdat je dan van achteren naar voor had gelezen”.

„Rotgrapje. Ik zit ermee. Je hebt me echt bezeerd en zulke stukken hoef ik niet te lezen”.

„Kun je je voorstellen, dat ik beslist niemand zou willen bezeren?”

„Waarom schreef je het dan? Wat voor les bedoelde je te geven?”

„Pardon, ik ben geen leraar. Ik geef geen lesjes”.

„Wat voor boodschap bedoelde je dan te geven?”

„Daar wil ik wel op antwoorden — maar zeg me eerst, waarom jij je bezeerd acht”.

„Omdat ik me vereenzelvig met die arme Rab. Die oude dronkaard was immers nameloos eenzaam? Dat heb je toch goed begrepen? Nou, dat ben ik ook en dat zijn er duizend van je lezers. Al die mensen heb jij verdriet gedaan”.

„Maar waarom zou jij je eenzaam voelen zoals Rab?”

„Man, ik heb mijn moeder niet eens gekend. Ik ben al mijn leven eenzaam geweest en dat zijn er miljoenen op deze wereld. En jij bent de man die zo'n stumper laat sterven, nog wel „in staat van zonde”, zoals de pastoor zei. Maar nu je boodschap, die je kwijt wilt!”

„Dan moet ik eerst zeggen, dat ik ook geen boodschap heb weg te geven”.

„Waarom schrijf je dan eigenlijk?”

„Omdat dit van me verwacht wordt en omdat ik graag mijn lezers aan het denken zet.”

„Waarover zouden je lezers moeten nadenken?”

„Hierover: dat we beter bij het leven kunnen rondkijken, welke

mensen vergaan van eenzaamheid. En niet wachten op hun dood.”

„Om dan de schuld met een bloemstukje af te doen, bedoel je?”

„Juist, ja, min of meer”.

„Ik blijf er bij: je had die kerel niet mogen laten doodgaan. Dat kwam veel te hard aan.”

„En ik blijf erbij, dat ik dat niet kon helpen. De eerste klap heb ik zelf opgevangen. Als die hele geschiedenis mij niet gepakt had, was er ook geen woord in de krant gekomen”.

„Dus is het echt net zo gebeurd?”

„Helemaal net zo”.

„Dan vind ik het Gode geklaagd, dat zo'n man door een christelijk dorp tot verschoppeling veroordeeld is. Dat die man zich vlak voor de kerk uitkleedde... Heb jij, met je psychologisch vernuft, niet begrepen wat dat betekent?”

„Och, veel psychologisch vernuft heb ik nooit bij mezelf aangetroffen; maar zeg wat je bedoelt!”

„Dat die man zich van narigheid voor de kerk uitkleedde... omdat hij zich zo naakt voelde dat hij naar de moederschoot terug wenste. Maar de kerkdeur zat op slot hè?”

„Knap gevonden. Maar onze dorpskerk zit nooit op slot”.

„Misselijke grappen maak jij. De kerkelijke harten zitten op slot. Zoals alle kerkelijke harten over de hele wereld. Genade is voor de ingewijden, maar buitenstaanders mogen verrekken”.

„Zorg jij maar, dat je geen buitenstaander blijft. Je hoort er bij van huis uit. Dan kun je de genade naar buiten doorgeven, die jij in de kerk aanwezig weet. En dan kun je wat aan je eigen eenzaamheid doen en aan die van anderen”.

„Wat voor genade weet jij in de kerk te vinden?”

„Dat zit in de laatste zin van mijn

gemene artikel: dat God onze Vader blijft, ook als we in de goot liggen. Heb je dat gelezen?”

„Jawel — maar daar heb ik de kerk niet voor nodig. Die kerk van jou geeft bloemstukken, om haar schuld af te kopen”.

„Je zegt het maar! Ik denk dat de meeste bloemstukken heel niet van kerkmensen kwamen!”

„Stel je voor dat ik... Ik denk, dat ik maar negen bloemstukjes zou krijgen... ik ben niet lid van een zangclub...”

„Je stem is goed genoeg!”

„Je maakt gemene grapjes.”

„Jij begint! En het is mijn telefoontje, dus je maakt grapjes op mijn kosten”.

„Je bent nog vrekkelig ook. Mijn man zei: bel vanavond, dan kost het de helft. Maar ik wil mijn gal niet opsparen voor een paar centen.”

„Daarom spuw je ze uit voor mijn rekening? Welbedankt. Ik hoop dat je er van opknappt”.

„Als jij maar begrijpt, dat ik van zulke nare verhalen niet gediend ben”.

„Dat begrijp ik wel en terdege. Zorg maar dat je ons malle blad niet weer in handen krijgt. En kijk intussen goed rond naar eenzame figuren. Ze zijn er bij miljoenen, zoals je zegt. Dan vergeet je je eigen eenzaamheid meteen!”

„Moet je beslist weer het laatste woord hebben?”

„Dat laat ik aan jou. Ga je gang”.

„Nou, bedankt dan en tot ziens in Nederland”.

Correctie. In mijn 2e artikel over dr Schillebeeckx (22-4-83, pag. 125) staan enkele storende fouten. Onder aan de eerste kolom is bedoeld: „Je wordt geoordeeld naar wat je gedaan hebt — en niet op je religieuze of ethische verantwoording daarvan”. Onder aan de tweede kolom: „Zo groeit het inzicht in de universaliteit van Gods heil...”

Stichting jeugdzorg en maatschappelijk werk

Consulten voor maatschappelijk werk en psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen. Ter ondersteuning van ons werk beschikken we over een gezinsvervangend tehuis in Apeldoorn. Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycho-

loog kunt u bellen: mevr. A. Kaldewey-Jansen, Lange Akker 169, 4191 JD Geldermalsen, tel. 03455-5578.

Bij afwezigheid kunt u uw boodschap inspreken op het antwoordapparaat of verzoeken terug te bellen voor het maken van een afspraak.

HET LIEDBOEK

Lied 180

„De tekst van dit Lied mediteert over de nacht van Gethsémané, waarin Christus heeft geleden, geklaagd en gebeden. Vooral de tegenstelling tussen Jezus' waakzaamheid en het inslapen van de Zijnen komt hierin naar voren”. (Comp. p. 454).

Jammer dat strofe 5 vanwege de afwijkende tekst betreffende het historisch gebeuren niet aanvaardbaar is. Ook de bewoordingen van strofe 7 passen o.i. niet in dit kerklied.

De melodie is gelijk aan die van lied 177.

Tekst: 3 (uitgezonderd strofe 5 en 7:1); melodie: 3.

Lied 181 t/m 190

Zie Opbouw 23e jrg. no. 47 van 14-12-'79.

Lied 191

Naar onze mening zou dit Lied in de reeks van de lijdenstijd-liederen wel kunnen worden gemist: het draagt geen enkel nieuw element aan en van een nieuwe vormgeving is evenmin sprake. De tekst, in de tegenwoordige tijd gesteld, is evenmin passend.

De melodie is voor de kerkzang weinig interessant.

Tekst: 1; melodie: 1.

Lied 192

Dit Lied mist het karakter van een aanvaardbaar kerklied. Het is niet bepaald begrijpelijk in zijn woordkeus (strofe 1) en in zijn zegswijze: „angst en liefde wijzen naar het wonder heen” (strofe 3), terwijl de beeldspraak in strofe 4 al evenmin erg helder is. Daardoor vereist elke strofe commentaar. Vergelijking met het oorspronkelijke (engelse) gezang valt sterk in het nadeel van dit lied uit.

De melodie is erg goed.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 193

„Als vrucht van dichtgenootschappelijke arbeid is dit Lied ontstaan” uit het zeer bekende, 15 strofen tellende, duitse gezang van Paul Gerhardt, waarvan Bach een 2-tal als koralen in zijn Mattheus-Passion opnam. Van de samenvatting die in de 3 strofen van het lied is gegeven zeggen de dichtvertalers: „wij geloven dat het genoeg is en het lied in deze ingehouden vorm beter tot zijn recht komt dan wanneer we woordgetrouwer te werk waren gegaan” (Comp. p. 489).

De onbekende melodie („niet moeilijk, maar evenmin grandioos”) kan door herinneringen aan andere zangwijzen op te roepen, moeilijkheden voor de gemeentezang veroorzaken. Beter is het daarom de

DOOR LITURGISCHE WERKGROEP EINDHOVEN

melodie van Lied 365 aan te houden.

Tekst: 3; melodie: 2.

Lied 194

Het kruislijden van onze Heiland wordt in dit Lied (een gedicht van Inge Lievaart, getiteld: „Goede Vrijdag”) goed schriftuurlijk bezongen en is daarmee belangrijk beter dan bijvoorbeeld Lied 191. „Elke strofe is opgebouwd uit de tegenstelling: bitter en goed”, met de wending in het midden van de derde regel, niet op het einde van een regel dus, als uitdrukking van het verrassende van het heilswonder: dat wat door mensen ten kwade was gedacht door God ten goede bleek gedacht”. (Comp. p. 490).

De melodie is onbekend en ligt niet gemakkelijk in het gehoor, maar past uitstekend bij dit lied, zodat het alleszins waard is er moeite aan te besteden.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 195

„Rusten in het volbrachte werk van Christus — dat is een oude, gereformeerde notie, en daarom draait het gehele Lied. De dag tussen Goede Vrijdag en Pasen wordt hier in verlengd perspectief gezien met die eerste sabbath, waarop volgens Genesis 1 God zelf na volbrachte arbeid rustte. De overwegingen van lijdelijkheid als in deze liedtekst moeten hier en daar

in het kerklied tot klinken komen, al gaan ze dwars tegen ons goedbedoelende activistische vlees en bloed in”, aldus de overwegingen van een der dichters in het compendium. (p. 492, 493).

De melodie is eenvoudig en erg mooi: „het dient heel rustig en gebonden gezongen te worden” (Comp.).

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 196

Het oorspronkelijke gedicht van Revis, waaruit dit Lied is ontstaan, vertoont zeer sterke nationalistische trekken: „het mengt vrijmoedig de gegevens uit het boek Exodus (bevrijding uit het diensthuis Egypte) met de christelijke interpretatie daarvan en de actuele krijgsvieringen uit de oorlog tegen de spaanse onderdrukker. Om het tot een bruikbaar Lied voor de paasnacht te kunnen maken moest het gereinigd worden van dat christelijk-historische zuurdeeg. Als voorbeeld daarvan werd de volgende strofe uit het gedicht van Revis:

Gods Sone wilt loven
Gods Zoon van hierboven
Heeft wonder gewracht,
Hij heeft door Orangien
Den hoochmoet van Spangien
Ter schanden gebracht.

omgewerkt tot:

Gods Zone wilt loven,
Gods Zoon van hierboven
heeft wonder gedaan;
Aanhoort deze tijding
en laat de bevrijding
u niet meer ontgaan!

(Comp. p. 494, 495).

De melodie is zeer goed.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 197

De tekst van dit Lied is ontleend „aan één van de anonieme vroegchristelijke liederen waarvan de kracht en schoonheid gelegen is in hun stralende eenvoud” (comp. p. 498). Geen uiting van individuele

kunst, maar vertolking van het geloof dat de christenen overal verbindt.” Alleen de eerste vier strofen van het zeer oude paaslied (11 strofen lang) zijn opgenomen als zijnde verreweg het beste deel van het lied, een gesloten geheel in zichzelf”. De tweede strofe houdt verband met Ef. 4:8-10: „opgevaren naar den hoge voerde Hij krijgsgevangenen mede...”. De melodie is wel de schoonste die ons uit de tijd van Ambrosius (plm. 340-397) is overgeleverd en is internationaal verbreid: de moeite waard om te leren.

Tekst: 3; melodie: 3.

A. t.a.v. de tekst der liederen:

het cijfer 1

bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterke piëtistische inslag;

het cijfer 2

bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;

het cijfer 3

als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

het cijfer 1

voor een niet-aanvaardbare melodie;

het cijfer 2

voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;

het cijfer 3

voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

Kerknieuws

Regio Alkmaar-Zaandam

Persverslag van de vergadering van Ned. Geref. kerken in de regio Alkmaar-Zaandam, gehouden op 2 maart 1983 in de Ned. Geref. kerk te Krommenie.

1. Namens de roepende kerk van Oostzaan opent ds P. P. Goossens de vergadering. Gezongen wordt Ps. 33:8 en gelezen 2 Tim. 2:1-13, waarna ds Goossens voorgeeft in gebed en vervolgens een woord van welkom spreekt aan het adres van de afgevaardigden, van kand. P. J. H. Krol, die beroepen is door de kerken van Alkmaar en Zaanstreek-C. en die op deze vergadering onderzocht zal worden naar art. 6 van het Akkoord van kerkelijk Samenleven, van de deputaten van de naastbij zijnde regio ds

K. H. de Groot te Amstelveen en ds G. Mul te Amsterdam-Tuin- en Z.W., die door de roepende kerk zijn uitgenodigd om het onderzoek van kand. Krol bij te wonen namens de regio Amsterdam-Haarlem.

2. Uit het onderzoek van de credentiebrieven blijkt dat alle kerken wettig vertegenwoordigd zijn; er is één instructie.

3. De vergadering wordt geconstitueerd. Het moderamen wordt gevormd door de predikanten Koers, Veeffkind en Brands als resp. praeses, scriba en assessor.

4. Bij de vaststelling van het agendum wordt ook de gang van zaken tijdens het onderzoek vastgesteld.

Ter overgang naar punt 5 van het agendum verzoekt de praeses de afgevaardigden van Zaandam de stukken, die kand. Krol kan overleggen, te onderzoeken.

5. Als eerste onderdeel van het onderzoek houdt kand. Krol zijn preekvoorstel over 1 Petr. 2:11, 12 met als thema 'Alle christenen zijn vreemdelingen'.

Op grond van dit preekvoorstel wordt besloten het onderzoek voort te zetten en na het onderzoek in de vakken exegese O.T., exegese N.T., dogmatiek en symboliek, kennis inhoud H.S., ethiek, kerkgeschiedenis (alg. en vaderl.), ambtelijke vakken en kerkrecht wordt met volle vrijmoedigheid besloten kand. Krol toe te laten tot de volle dienst van Woord en sacramenten (zoals de formulering van art. 6 van het Akk. luidt). De praeses richt een woord van felicitatie en welkom tot kand. Krol, die straks ook in het wondere ambt mag staan. Hij leest daarbij een woord uit 1 Tim. 4, vervolgens leest hij het ondertekeningsformulier voor dienaren des

Woords, waaronder kand. Krol zijn handtekening plaatst, daarmee belovende zich te houden aan Schrift en belijdenis.

Daarna zingt de vergadering br. Krol toe met Ps. 134:3 uit de oude berijming en besluit ds Janse dit gedeelte van de vergadering met dankgebed.

6. Als ingekomen stuk wordt behandeld een schrijven van de kerk van Zaandam, betreffende de emeritering van ds J. C. Janse. Aan het verzoek van Zaandam wordt middels een verklaring gehoor gegeven en wordt aan ds J. C. Janse emeritaat verleend per 11 sept. 1983. De praeses spreekt ds Janse toe om hem te bedanken voor alles wat deze in en voor onze regio gedaan heeft en bedankt ook de deputaten van de regio Amsterdam-Haarlem, die hierna de vergadering verlaten.

7. Ds Koers leest de notulen van de vorige vergadering d.d. 24-11-'82, welke ongewijzigd worden goedgekeurd.

8. Instructies: de kerk van Hoorn deelt mee dat in de zomer van 1983 ds Pellicaan, em. pred. van de Australian Reformed Churches, in Hoorn enige hulpdiensten zal verrichten.

9. Rapporten zijn er niet uit te brengen.

10. Het doen van benoemingen wordt uitgesteld tot de volgende vergadering.

11. Van de rondvraag onder de kerken maakt Alkmaar gebruik om de regiokerken uit te nodigen voor de bevestiging en intrede van kand. Krol op 27 maart; ds Koers zal namens de regio het woord voeren bij de intrede, en Zaandam-C. om te bedanken voor de hulp in de vakante periode en voor het vervroegd bijeenroepen van deze vergadering.

12. In de persoonlijke rondvraag spreekt ds Janse nog in dankbaarheid een woord van afscheid tot de vergadering, die hij in 'aktieve dienst' bijwoont!

13. De volgende vergadering wordt vastgesteld op woensdag 5 oktober 1983. De kerk van Wieringermeer zal D.V. die vergadering bijeenroepen en in het moderamen zullen dan zitting hebben: ds Veefkind als praeses, ds Brands als scriba en ds Koers als assessor.

14. Het persverslag wordt gelezen door de assessor en na een aantal wijzigingen door de vergadering vastgesteld.

15. Na het zingen van Ps. 132:9 en 10 en dankgebed door ds Koers, sluit deze als praeses de vergadering.

Namens de vergadering,
R. Brands, assessor

Ressort Harderwijk

Persverslag van de regionale vergadering van Ned. Geref. kerken in het ressort Harderwijk, gehouden op donderdag 21 april 1983 te Heerde in het kerkgebouw Julianalaan 2.

1. Namens de roepende kerk van Heerde opent ds J. H. van der Kwast om 19.30 uur de vergadering. Hij laat zingen Ps. 118:11, gaat voor in gebed en leest 1 Petr. 1:3-12. Hij heet de afgevaardig-

den der kerken welkom, in het bijzonder de brs. H. Moorlag en A. van der Weide, die namens de classis Zwolle van de Christelijke Gereformeerde Kerken als waarnemers aanwezig zijn.

Ds H. van Ommen spreekt woorden van welkom aan het adres van ds H. J. van der Kwast, die — gekomen van Dronten — de kerk te Heerde dient.

2. De credentiebrieven worden nagezien. Alle kerken blijken wettig vertegenwoordigd te zijn.

3. De vergadering wordt geconstitueerd: Het moderamen wordt gevormd door ds H. J. van der Kwast, praeses; ds C. A. Versluis, scriba; ds H. van Ommen, assessor.

4. De vergadering stelt de agenda van haar werkzaamheden vast.

5. De vergadering stelt de notulen vast van de regioale vergadering, gehouden te Hattem op donderdag 7 oktober 1982.

Deze worden namens haar door het moderamen ondertekent.

6. Behandeling van ingekomen stukken:

a. Een schrijven van de kerk te Ermelo-Harderwijk-Putten, waarin advies wordt gevraagd ten aanzien van de goede voortgang van de samenspreking met de Christelijke Gereformeerde Kerk aldaar. In bespreking komt de vraag van christelijk gereformeerde zijde aldaar: Waarom komt U als Nederlands Gereformeerde Kerk niet in haar geheel naar ons over?

De vergadering stelt zich achter het beleid van de kerkeraad van de zusterkerk te Ermelo-Harderwijk-Putten als kerk verbonden aan de zusterkerken de eenheid te zoeken met de Christelijk Gereformeerde Kerk.

b. De classis Amersfoort van de Christelijke Gereformeerde Kerken bericht geen afvaardiging te zenden naar deze regionale vergadering daar binnen de classis Amersfoort geen kerk aanwezig is waar kanselruil plaats vindt tussen een Christelijke Gereformeerde Kerk en een Nederlands Gereformeerde Kerk.

c. De Kerk te Maastricht vraagt financiële ondersteuning. Geconstateerd wordt, dat deze zaak door elke kerk wordt behartigd.

7. Behandeling van rapporten:

a. De brs. C. van Dijk en W. M. Eikelboom, afgevaardigden naar de classisale vergadering van de Christelijke Gereformeerde Kerken, gehouden te Zwolle op woensdag 13 oktober 1982, brengen schriftelijk verslag uit. De vergadering neemt hiervan kennis.

b. Ds G. van Keulen rapporteert over goede bezoeken, door visitatoren gebracht aan de kerken te Ermelo-Harderwijk-Putten en te Hattem.

Regelingen voor de kerkvisitatie in het komend seizoen dienen getroffen te worden. Het lijkt de vergadering echter goed, dat eerst de kerkeraden zich hierop beraden, zodat dit op de volgende regionale vergadering aan de orde kan komen.

8. Bij de persoonlijke rondvraag dankt Ds H. J. van der Kwast voor de woorden tot hem gesproken aan. Voorts zal het mode-

ken aan het begin van de vergadering.

9. Besloten wordt de volgende regionale vergadering te doen samenroepen op donderdag 6 oktober 1983.

Als roepende kerk wordt aangegeven de kerk te Nunspeet.

Op verzoek van de kerk te Nunspeet zal het praesidium van deze vergadering niet door haar worden waargenomen. De vergadering wijst hiervoor Ds G. van ramen gevormd worden door een afgevaardigde van Hattem (scriba) en een afgevaardigde van Heerde (assessor).

10. De assessor gaat voor in dankgebed, waarna de praeses de vergadering sluit.

Namens de regionale vergadering d.d. donderdag, 21 april 1983 te Heerde,
H. v. Ommen, assessor

Ds S. J. P. Goossens Sr †

Op de leeftijd van 81 jaar is op 28 april j.l. Ds S. J. P. Goossens St. te Zoetermeer overleden.

In het eerstvolgende nummer zal, in verband met dit overlijden een „In memoriam” worden opgenomen.

COGMA

Bezoekreis NATOgebied te West-Duitsland.

COGMA in samenwerking met de commissie „Militairen Buitenland” der Chr. Geref. Kerken, hoopt deze reis te houden D.V. van vrijdag 6 t.m. 10 mei. De meereizende predikanten hopen beide voor te gaan in kerkdiensten voor militairen, n.l. op zondag 8 mei a.s. om 9.30 uur op de luchtmachtbasis Blomberg (Lippe Detmold) in het P.M.C. Ds K. B. Holwerda, Ned. Geref. predikant te Arnhem.

Op zondag 8 mei a.s. om 10 uur in het landmachtgarnizoen te Bergen-Belsen in het P.M.C. Ds G. Bijkerk, Chr. Geref. predikant te Enschede-Oost.

Voorts zal een aantal bestuursleden deze reis meemaken.

Alle gezinnen en dpl. militairen (ook burgergezinnen) waarmee we contact onderhouden en wonende in het Natogebied tussen Hamburg en Kassel, hopen we een bezoek te brengen.

Uit breder kring

Tien jaar Tear Fund

In 1973 werd het Internationaal Evangelisch Hulpfonds Tear Fund opgericht. Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan worden het hele jaar door verschillende activiteiten georganiseerd. Naast de op 5 maart gehouden landelijke themadag zullen conferenties en benefit-concerten georganiseerd worden. Optredens zijn te verwachten van grote koren, gospelgroepen en van Daniël Waayenberg.

Administratie

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs:

f 42,— per jaar of f 22,— per halfjaar.
Buitenland f 50,— per jaar of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Tot nu toe zijn er door de Nederlandse stichting Tear Fund ongeveer 50 specialisten uitgezonden om te werken aan een blijvende verbetering van de noodtoestanden in de arme landen. Er kon in de afgelopen tien jaar voor bijna 22 miljoen aan noodhulp en ontwikkelingsprojecten besteed worden en zijn nu in ons land 50 werkgroepen en ca. 200 Verkooppunten voor Derde Wereld-artikelen actief. Tear Fund werkt uitsluitend via kerken en zendingsgenootschappen.

Tear Fund gaat uit van het principe, dat iedere vorm van materiële hulp samen moet gaan met de verkondiging van het Evangelie en dat mensen in de Derde Wereld recht hebben op hulp. „Twee opdrachten, die duidelijk gegeven worden in de bijbel”, aldus Tear Fund.

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot: Internationaal Evangelisch Hulpfonds Tear Fund, postbus 80, 3958 ZV Amerongen. Giro 41400.

Zeilkamp Eindhoven

Het „zeilkamp Eindhoven” is dringend verlegen om een schipper voor de periode 16 t.m. 30 juli a.s. Heb je ervaring met zeilen en wil je ook anderen een plezierige vakantie bezorgen, neem dan contact op met: Thea Mooiweer, Lasondersingel 105, Enschede, tel. 053-355749 of Jaap Berends, Kampioenstraat 6, Enschede, tel. 053-312793, die ook verdere informatie kunnen verstrekken.

Ontmoetingsdag G'83: „Gemeentevernieuwing en Gebed”

Op zaterdag 7 mei zal in het ka-

der van het thema van G'83 „Vernieuwing van de Gemeente” een ontmoetingsdag gehouden worden over het thema „Gemeentever-nieuwing en Gebed”.

Peter Steffens, leider van het landelijk gebedswerk uit Haarlem, zal dit onderwerp inleiden. Daarnaast is Ds C. Sybrandy uit Lelystad gevraagd om te spreken over „Het gebed in de praktijk van de gemeente”. Hierin komen vragen aan de orde als „hoe beginnen we een gebedskring?” en „hoe leid ik een gebedskring?”

De dag zal worden gehouden in het bekende kerkelijk centrum „De Brug” aan de Schuylenburgerweg 8 in Amersfoort. Aanvang 10.00 uur, zaal open om 9.30 uur.

VERSCHEENEN :

Ds M. R. van den Berg

DE AARDBEVING EN ANDERE VERHALEN

203 pagina's met illustraties f 19,95

Het titelverhaal „De Aardbeving” stelt een niet-alledaags thema aan de orde: de opstanding van de doden. In een wereld die aan de signalen ervan voorbijleeft, wordt het mannetje Jacques erdoor tot nieuw leven en activiteit gebracht. We volgen hem in zijn ontdekking, teleurstelling en vervoering. Een verhaal dat men, in onderscheid van science-fiction, gezien zijn thema als *reli-fiction* zou kunnen typeren.

De overige verhalen vertonen in hun grote onderlinge verscheidenheid toch een onderliggende verbondenheid, doordat het thema van de dood of van de komst van Christus in nagenoeg elk ervan wel een rol speelt.

HET GEBARSTEN VREDERIK

Een verklaring van 1 Kon. 1.11
181 pagina's f 19,75

„In dit boek over 1 Kon. 1-11 laat de schrijver zien hoe dit meessiaanse vrede-rijk onder Salomo gestalte krijgt en tot bloei komt en hoe Salomo er ook de oorzaak van is, dat het barsten en scheuren gaat vertonen en tenslotte uit elkaar spat, zodat het wachten blijft op de Messias die het definitieve vrede-rijk zal vestigen.”

NOG IN VOORRAAD :

BEELDSPRAKIG

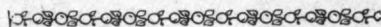
Het onderwijs van Jezus in gelijkenissen
179 pagina's f 18,50

„De schrijver heeft geprobeerd zoveel mogelijk uit te laten komen wat deze gelijkenissen te zeggen hadden in de situatie waarin ze werden uitgesproken, om zo hun betekenis voor vandaag scherper in beeld te krijgen en te laten spreken.”

Verkrijgbaar bij de boekhandel en de uitgever.

UITGEVERIJ VAN DEN BERG

Broederweg 6 — 8261 GT Kampen
Telefoon 05202 - 12287

*Geef dat hij van ons leert te kijken
naar Hem die 't licht der wereld is
en altijd meer op Hem gaat lijken:
een lichtglans in de duisternis.*
(Lied 333 : 4)

Op 26 april 1983 is

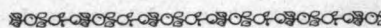
ANNE

(Arend Hendrik)

geboren.

Henk, Tineke en Nynke Algra

Ruyghweg 164
1781 DR Den Helder

In Christus ontslapen Zijn dienaar

Ds S. J. P. Goossens

Wij houden een aangename herinnering aan de tien jaren die hij als bejaard predikant met zijn vrouw in onze gemeente mocht doorbrengen. Moge de vrucht van zijn werk gezien worden in de bewaring en uitbreiding van de Soembanese kerken, aan wie hij zijn beste krachten gaf.

De HERE sterke zijn weduwe en kinderen door het Evangelie van Jezus, de Christus, die ook voor onze overleden broeder de gerechtigheid, de heiligheid, de opstanding en het leven is.

Namens de kerkeraad van de
Ned. Geref. Kerk te Apeldoorn,
F. van Deursen, praeses
M. van Kuiken, scriba

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE (7)

is verschenen:

no. 3 VRIJHEID

door P. C. van Wijk, D. v. d. Molen e.a.
48 pp., f 4,50

Tijdens de studieweekends die het GLJC in augustus en september 1976 organiseerde bij het behandelen van actuele onderwerpen. Dit werd gedaan door het bestuderen van het thema 'vrijheid'.

De brochure bevat o.a. een vragenlijst, bijbelse en actuele oriëntatie, studieschetsen en enkele artikelen over vrijheid.

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Marterlaan 2,
2116 EX Hilversum
postgiro 3910300

De brochure kan gebruikt worden voor gemeenschappelijke en individuele studie.

Een uitgave van
het Geref. Landelijk Jeugd Comité
in samenwerking met
Buljten & Schipperheijn te Amsterdam.

GOED(kop)E VAKANTIES IN EIGEN SFEER ?

BURO REFO voor RUIL, HUUR EN VERHUUR.
Vraag de GRATIS verhuurgids eens aan.

VERHUURDER, RUILERS OPGELET !

Uw advertentie komt (desnoods) maanden via onze gidsen onder ogen van zeer veel geïnteresseerde geloofsgenoten.

Ook OPPAS. Tel. 01749-12815 (vd Kooij)

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD !

VAKANTIE IN HET MONTFERLAND

Ter beschikking in mooi oud huis comfortabele vakantieluimte voor twee personen.

Vakbij prachtige wandelgebieden.

Inlichtingen: Ds M. J. W. Schopenhauer, Oudste Poortstraat 15, 7041 AP 's-Heerenberg, tel. 08346-2689.

Als U een camping zoekt, waar U als christen Uwzelf kunt zijn, kom dan met Uw gezin of groep naar

Wij verhuren ook (toer)caravans. VRAAG FOLDER.

Evangelische Camping „t BELOOFDE LAND”

Bosweg 17 — 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429 - 2942

Zoekt U een levenspartner ?

Bel of schrijf naar het

„Christelijk Huwelijksbureau”

POSTBUS 8 — 7450 AA HOLTEN

TEL. 05483 - 3277 — b.g.g. 05498 - 59160

De lente is in het land!

Of het nu winter, lente, zomer of herfst is, het werk in Gods Koninkrijk gaat door totdat Hij komt!

De chr. geref. vlaamse evangelisatievereniging

FILIPPUS

(... en hij — Filippus — verkondigde hem JEZUS, Hand. 8:35)

wil ook in dit seizoen voortgaan het Evangelie van Gods reddende genade in de Heere Jezus Christus, in België bekend te maken.

Daartoe vragen wij uw steun in voorbede en offervaardigheid. (Giro 280.717 van de Rabo-Bank te Leerdam, met vermelding: rek.nr. 35.84.33.924 t.n.v. Ev. Ver. Filippus).

Wie wil ons komen helpen in de evangelisatie te Eeklo?

Opgave en inlichtingen bij ds D. J. van Vuuren, van Naaldwijcklaan 26, 4143 BW Leerdam — tel. 03451-7328.

VOORTHUIZEN

Het bestuur van de Vereniging Scholen met den Bijbel vraagt voor de Dr W. van den Berghschool per 1 aug. a.s.

EEN ONDERWIJZER(ES)

voor de gecombineerde 4e + 5e klas

Wij zoeken iemand die:

- van positief chr. beginselen en kerkelijk meelevend is.
- goede contactuele eigenschappen bezit.
- bevoegd is voor j, (k) en r.
- zich volledig wil inzetten voor onze school en met een positieve instelling in teamverband wil werken.
- ervaring heeft met het lesgeven in gecombineerde klassen.

Wij kunnen u niet een woning aanbieden maar wel een voorlopige benoeming voor 1 jaar.

Uw schriftelijke reactie wordt vóór 20 mei a.s. verwacht bij onze voorzitter mevr. G. van de Fliert-Zandbergen, de Ruyterlaan 25, 3781 TJ Voorthuizen.